

mand, der sender sin Søn til Realskolen, ikke vil have ham ind i en anden Stilling, men vil have ham tilbage igjen for at gjøre ham til Gaardmand. Saaledes er det, Sagen er forstaaet, og saaledes faar den sin rette Betydning. Nu siger jeg derfor: Kan man i Omegnen af Byerne betale Skolepenge og bekoste en stundom lang Transport af Børnene til Byerne, maa man meget snarere kunne vente, at Forældre, dersom der etableres smaa Realskoler ude paa Landet langt fra Byerne, vil sende deres Børn dertil og ved Hjælp af disse Skoler søge at faae deres Børn bibragt en videregaaende Undervisning end den, der i Almindelighed kan blivde dem til Del i Almueskolerne. Alle Skoler kunne ikke, og navnlig ikke strax, ventes udvide paa denne Maade, men det er heller ikke nødvendigt for det Formaal, jeg har havt. Jeg har villlet have Leilighed til — og jeg tror, at Alle skulle indrømme Betydningen deraf — paa forskjellige Steder langt fra Byerne, hvor man dog paavirktes noget af deres Nærhed, at prøve, hvilken Interesse der var for en bedre Undervisning ved at tilbyde en saadan gratis eller for en lav Betaling efter Kommunernes nærmere Bestemmelse, og tillige til at prøve den Beredvillighed, der maatte være i Kommunerne til at bringe de Offre, som nødvendig maa paalægges dem, naar det Tilskud, der skal ydes fra det Offentliges Side, ikke er større end det, jeg her gjør Krav paa. — Svad Undervisningsgjenstandene angaar, da kan der naturligtvis være Spørgsmaal om noget Mere eller noget Mindre; En kan ønske et Jag optaget, som en Anden ikke ønsker. For mig staaer det saaledes, at det i enkelte Dele af Landet vistnok vil være ønskeligt at tænke paa et fremmed Sprog. Hvis f. Ex. en saadan Skole kommer til at ligge i Vestjylland, maa man vistnok der tænke paa Undervisning i Engelsk, men alt dette maa afpasses efter Omstændighederne. — Det ærede Medlem var meget imod et Tilsyn. Man holder nu i det Helte taget ikke af Tilsyn med Skoleundervisningen; ikke engang ved det lærde Skolevæsen holder man af Tilsyn; jeg vil slet ikke tale om Bondehøjskolerne paa Landet, men jeg haaber, at man ved lidt nærmere Overveelse vil indrømme, at disse Skoler, hvis Ministeriet skal kunne benytte dem til at høste Erfaring, maa være Ministeriets Tilsyn undergivne, og jeg tror ikke, at de tage Skade af at blive det. Senere omtalte det ærede Medlem i Løbet af sit Foredrag, at Regjeringen skulde være Tilsynshavende, men det er netop det, som er Tanken. Maaske var det imidlertid et Ord, som tilfældig undslap det ærede Medlem, og jeg skal derfor ikke nærmere sige derover. Ved Siden af saadanne Skoler ønskede det ærede Medlem oprettet Aftenskoler, men med Hensyn til dem vil jeg imidlertid sige, at jeg ikke har nogen Tillid til dem. I Kjøbstæderne kan det maaske gaa an at oprette saadanne Skoler; der kan man maaske udrette Noget dermed, og

jeg skal paa ingen Maade negte, at der ogsaa paa Landet har været gjort respectable Anstretninger for at udrette Noget derved, men noget Stort bliver det aldrig. Jeg tror ikke, at der paa Undervisningens Vel vil opnaas noget væsentligt Fremskridt igjennem Aftenskoler, baade fordi man om Aftenen just ikke er bedst disponeret til at lære, og fordi man til Aftenskolen maa bruge Lærere, hvis Dagsgjerning har medtaget deres Kræfter saa meget, at de i Reglen ikke kunne være oplagte til at fortsætte om Aftenen. Jeg tror nu, at jeg har omtalt de væsentligste af de Punkter, det ærede Medlem har berørt, og jeg har, som sagt, ønsket at gjøre dette strax for maaske derved at bidrage til at klare min Opfattelse af Sagen.

Th. Nielsen: Det forekommer mig, at der nu er en almindelig Utilfredsbed med den officielle Skole lige fra Universitetet ned til Almueskolerne. Vi hørte forleden, at det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Brix) ikke just er meget opbygget ved Loven af 1871 om det lærde Skolevæsen (Brix: Na jo!). Det ærede Medlem mente dog, at Tilstanden er bleven flattere, end den har været før, og i alt Fald er det sikkert, at, om end det ærede Medlem ikke høre til dem, der mene det, lyder der mange og højrøstede og vel ikke uberettigede Klager ogsaa over de lærde Skoler. Det Samme gjælder om Almueskolen. Der er fun er to Slags Skoler eller rettere en, om hvilken der ikke lyder saadanne Klager af dem, der søge dem, og det er Højskolen og den egentlige Frikskole, ikke just Realskolen paa Landet, som den ærede Minister talte om, og som han mente vilde komme. Jeg tror ikke, at den vil komme i stor Maalestok, og ønsker det ikke engang, thi jeg frygter for, at det vil blive et Tilflugtssted for et vist Slags Aristokrati, og Aristokrati have vi nok af. Altsaa, der er to Slags Skoler, hvormed man er tilfreds eller rettere en, thi begge disse Skoler hvile paa samme Tanke, nemlig Afhængighed af Staten. I det Mindste udtale de, der søge disse Skoler, i Almindelighed deres Tilfredsbed dermed; men der indtræder det Markelige, at samtidig med, at de, der søge dem, ere tilfreds med dem, synes det, at Autoriteterne lægge dem alle mulige Hindringer i Veien; ja det kan være, at det mere end synes, thi jeg tror, at de virkelig gjøre det, idet Mindste paa flere Steder. Svad angaar de Klager, der lyde over Skolerne i forskjellige Retninger, tror jeg meget godt, at den ærede Minister har en god Billie og vel ogsaa paa sin Vis Evne til at afhjælpe mange af dem; men jeg skynder mig at tilføje, at jeg vistnok ikke alene er uenig med ham om Midlerne, men ogsaa, efter hvad jeg her har udtalt, om selve Maalet, og jeg skal noget nærmere komme til at begrunde dette i mit Foredrag. Man er utilfreds med Skolevæsenet.